Vlaams Parlement

1176 (2016-2017) – Nr. 1
ingediend op 19 mei 2017 (2016-2017)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Katrien Schryvers, Vera Jans, Griet Coppé, Valerie Taeldeman, Cindy Franssen en Sonja Claes

betreffende het beter op elkaar afstemmen
van de aanpassingspremie
voor personen met een handicap
en de aanpassingspremie voor ouderen

verzendcode: WEL

INHOUD

1. Inleiding 3
2. Maatschappelijke duiding 3
3. Tegemoetkomingen voor de extra zorgbehoeften van ouderen of mensen met een beperking 5
3.1 Woonvormen 5
3.2 Thuiszorg 6
3.3 Premies 6
3.3.1 Renovatiepremie 7
3.3.2 Verbeteringspremie 8
3.3.3 Aanpassingspremie 9
3.3.4 Vlaamse huursubsidie 11
3.3.5 Aanpassingspremie voor personen met een handicap 13
3.3.6 Premies combineren 21
4. Probleemstelling 22
4.1 Aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen of van het VAPH? 22
4.2 Renovatiepremie of verbeteringspremie? 24
5. Twee soorten aanpassingspremies, ondergebracht in één systeem 24
5.1.1 Leeftijdsafhankelijkheid 25
5.1.2 Afstemming van de mogelijke aanpassingen 26
5.1.3 Inkomensafhankelijkheid 26
Bijlage 29

1. Inleiding

Het welzijnsbeleid is erop gericht om mensen te stimuleren zo lang mogelijk thuis te blijven wonen, ook als ze zorgbehoevend zijn of minder mobiel worden. Dat principe wordt uitdrukkelijk aangehaald in de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2014-2019 (*Parl.St.* Vl.Parl. 2014-15, nr. 125/1).

Dat vraagt uiteraard inspanningen op het vlak van thuis- en gezinszorg en mantelzorg, maar ook op het vlak van wonen. Mensen die door ouderdom extra zorg nodig hebben of minder mobiel zijn, en mensen met een beperking hebben andere noden en behoeften in hun huis dan jongere huisgenoten of mensen zonder beperking. Heel wat hulpmiddelen of aanpassingen aan de woning kunnen het zelfstandig wonen voor hulpbehoevenden comfortabeler maken. Denk bijvoorbeeld aan aangepast sanitair, het wegwerken of overbruggen van drempels en niveauverschillen, de betere bereikbaarheid van verdiepingen, het plaatsen van handgrepen en het verbreden van de deuropeningen. Dergelijke aanpassingen aan de woning gaan echter gepaard met extra kosten.

Er bestaan heel wat premies uit verscheidene sectoren die bijdragen aan het principe van levenslang in eigen huis wonen. Door dat grote aantal premies en stelsels wordt het echter moeilijk om het overzicht te behouden. Voor de meeste mensen is het bijgevolg geen sinecure om uiteindelijk de tegemoetkomingen aan te vragen (en te ontvangen) waar ze recht op hebben. In antwoord op verschillende parlementaire vragen[1] beaamt de Vlaamse minister van Wonen, Liesbeth Homans, dat "het voor sommige mensen verwarrend kan zijn om het overzicht over de verschillende premies te behouden.".

Voor de verschillende premies moeten aanvragers bovendien voldoen aan steeds andere voorwaarden. Dat maakt het extra verwarrend. Bovendien voelen ze het onderscheid tussen de voorwaarden soms als onrechtvaardig aan, bijvoorbeeld de verschillende behandeling als een handicap is ontstaan voor of na de leeftijd van 65 jaar.

De beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2014-2019 vermeldt het volgende: "Samen met het beleidsdomein Wonen maken we werk van een 'woongericht welzijnsbeleid'. Dit omvat onder meer (…) het leeftijdsonafhankelijk maken van de regelgeving met betrekking tot Activiteiten van het Dagelijks Leven (ADL) (…).". Ook zegt minister Vandeurzen in zijn beleidsnota: "We gaan na of we stappen kunnen zetten in de richting van een geïntegreerd Vlaams beleid voor de ondersteuning van woningaanpassingen.". De beleidsnota Wonen 2014-2019 (*Parl.St.* Vl.Parl. 2014-15, nr. 135/1) zegt te "streven naar een woonbeleid dat kan inspelen op actuele zorgbehoeften gekoppeld aan een welzijnsaanbod dat het zelfstandig wonen van iedereen ondersteunt.".

Met deze conceptnota willen de indieners in dat kader enkele voorstellen doen. De voorstellen zijn in het bijzonder gericht op het afstemmen op elkaar van de aanpassingspremie van het Agentschap Wonen-Vlaanderen en de aanpassingspremie van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

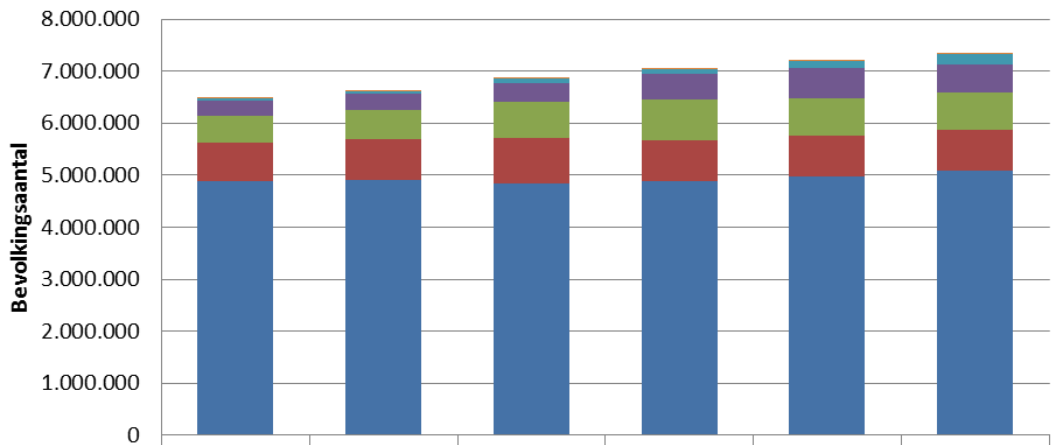
2. Maatschappelijke duiding

De demografische ontwikkeling in onze samenleving wordt gekenmerkt door vergrijzing en verzilvering. Niet alleen het aantal ouderen stijgt, ook hun 'gewicht'

[1] Schriftelijke vraag nr. 474 van 16 februari 2015 van Katrien Schryvers aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over levenslang en aanpasbaar wonen – premies, en vraag om uitleg nr. 1929 van 30 april 2015 van Valerie Taeldeman aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over de verbeterings- en aanpassingspremie.

op de totale bevolking neemt toe. Terwijl het aandeel 60-plussers in 2016 een vierde (24,41%) bedraagt van de totale bevolking in Vlaanderen, zal dat in 2060 oplopen tot bijna een derde (30,55%). Het aandeel 80-plussers zal zelfs verdubbelen, van 5,19% in 2016 tot 10,05% in 2060. In absolute cijfers zouden in 2060 in Vlaanderen 736.117 mensen ouder zijn dan 80 jaar en 2.238.125 mensen ouder dan 60 jaar.

Tabel 1: Prognose van de bevolkingssamenstelling per leeftijd in Vlaanderen 2016-2060[2]



	2016	2020	2030	2040	2050	2060
100+	632	476	1.346	2.068	3.291	5.227
91-100	43.126	52.486	72.814	98.809	143.550	181.723
81-90	292.353	311.444	363.209	487.659	586.687	549.167
71-80	506.471	547.517	690.129	791.714	709.941	717.555
61-70	737.564	785.860	880.873	775.892	771.746	784.453
0-60	4.892.413	4.911.306	4.841.638	4.895.447	4.985.412	5.087.811

Met de leeftijd stijgen doorgaans ook de fysieke ongemakken waarmee je als mens te maken krijgt. Een tuin onderhouden, een huis met twee verdiepingen poetsen, ramen lappen enzovoort, het vergt steeds meer energie naarmate iemand meer verjaardagen op de teller heeft. Bovendien stijgt de kans op kwaaltjes, kwetsuren en ziektes, terwijl het herstel steeds moeizamer verloopt en meer tijd vergt. Mogelijk wordt iemand na een tegenslag zelfs nooit meer helemaal de oude, waardoor de trap nemen, in bad gaan, een rolluik optrekken of de garagepoort openen heel moeilijke karweien worden. Onoverkomelijk zijn ze echter niet. Kleine aanpassingen kunnen vaak een wereld van verschil van maken, de levenskwaliteit verhogen en het zelfstandig wonen weer een stuk gemakkelijker maken. Naarmate het aantal ouderen in onze samenleving stijgt, zal ook de vraag naar en de behoefte aan dergelijke aanpassingen in woningen stijgen.

Socioloog Pascal De Decker stelt dat de Vlaamse huizen en infrastructuur van vandaag niet klaar zijn voor de toenemende vergrijzing. Straten, pleinen, huizen enzovoort zijn volgens De Decker niet toegankelijk genoeg voor de ouder wordende bevolking. Uit cijfers van de 'Belgian Ageing'-studies blijkt dat een vierde van de ouderen momenteel in een ernstig onaangepaste woning woont. De Decker verwijst daarbij naar de aanwezigheid van trappen en het ontbreken van centrale

[2] Statistics Belgium, Bevolkingsvooruitzichten, Bevolking per gewest en leeftijd, op 1 januari 2016-2061, http://statbel.fgov.be/nl/modules/publications/statistiques/bevolking/downloads/bevolking_op_1_januari_2016-2061.jsp.

verwarming, een toilet en een douche of bad. Zo zouden duizenden huizen niet geschikt zijn voor onze steeds ouder wordende bevolking.[3]

Een dergelijke vaststelling beklemtoont ook de absolute noodzaak om preventief te werken. Mensen hebben heel wat geïnvesteerd in hun woning en hebben gedurende vele jaren een sociaal leven opgebouwd in een bepaalde omgeving. Tegelijkertijd stellen we inderdaad vast dat maar weinig mensen bij het bouwen of renoveren van een woning rekening houden met mogelijke wijzigingen in hun gezinssituatie, hun gezondheidssituatie of de beperkingen van het ouder worden of van een mogelijke handicap. Dat zorgt ervoor dat hun woning soms moeilijk aanpaspaar is als ze, om welke reden ook, minder mobiel worden. Woningen worden gebouwd voor meer dan één generatie; de vaste structuur van de woning moet het dus mogelijk maken ze aan te passen aan nieuwe omstandigheden. Vanuit een preventieve invalshoek is het dus aangewezen om woningen op zo een manier te bouwen dat ze later op een relatief eenvoudige en betaalbare manier kunnen worden aangepast. Op die manier kunnen woningen meegroeien met de bewoners in de verschillende fasen van hun leven. Bouwen volgens het principe van het meegroeiwonen houdt onder meer in dat er aandacht wordt besteed aan:
– de mogelijkheid dat bepaalde ruimtes in een woning later een andere functie krijgen, bijvoorbeeld een kantoor op de gelijkvloerse verdieping dat kan worden omgebouwd tot een slaapkamer;
– de mogelijkheid om de voornaamste functies in een woning op de gelijkvloerse verdieping bijeen te brengen;
– het vermijden van niveauverschillen tussen de verschillende vertrekken in een woning;
– voldoende circulatieruimte in de woning en in de buitenruimte rond de woning zodat de toegankelijkheid ervan kan worden gegarandeerd;
– enzovoort.

Als al van bij het ontwerp en de bouw van de woning of het appartement rekening wordt gehouden met de principes van het meegroeiwonen, hoeven die aanpassingen ook helemaal geen onoverkomelijke meerkosten in te houden. Integendeel zelfs, de meerkosten bij de aanvang worden ruimschoots gecompenseerd door het vermijden van latere aanpassingskosten.

Tijdens de vorige legislatuur, op 26 februari 2014, heeft het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie betreffende de ontwikkeling van buurtgerichte ondersteuning van zorgafhankelijke mensen goedgekeurd. Die resolutie pleitte onder meer voor het creëren van een publiek bewustzijn rond de toegankelijkheid van de onmiddellijke leefomgeving en van woningen bij (ver)nieuwbouw en het verhogen van de toegankelijkheid van privéwoningen door middel van woningaanpassingen.[4]

3. Tegemoetkomingen voor de extra zorgbehoeften van ouderen of mensen met een beperking

Ook op hun oude dag, als een helpende hand of extra hulp(middelen) regelmatig welkom zijn, blijven mensen het liefst wonen in de eigen, vertrouwde omgeving. Er zijn vandaag de dag verschillende mogelijkheden om dat te bewerkstelligen.

3.1 Woonvormen

In het verleden besloten kinderen wel eens meer om de zorgbehoevende ouder of ouders bij zich in huis te nemen. Die praktijk is echter steeds minder gangbaar.

[3] 'Huizen niet klaar voor vergrijzing' – Gazet van Antwerpen (20 juli 2015).
[4] Voorstel van resolutie van Sonja Claes, Else De Wachter, Lies Jans, Katrien Schryvers, Helga Stevens, Mia De Vits en Vera Jans betreffende de ontwikkeling van buurtgerichte ondersteuning van zorgafhankelijke mensen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2347/1).

In vergelijking met de periode 1990-2007 is het aantal ouderen boven de 80 jaar dat bij hun kinderen inwoont, vandaag gehalveerd en dat cijfer daalt nog steeds.[5]

In het verlengde daarvan ligt het zorgwonen[6] of kangoeroewonen, een woonvorm waarbij twee huishoudens in hetzelfde huis wonen maar toch een zekere mate van privacy kunnen behouden. Binnen een bestaande woning wordt een kleinere woongelegenheid (niet groter dan één derde van het bouwvolume van de volledige woning) gecreëerd met het oog op het huisvesten van hetzij ten hoogste twee ouderen, hetzij ten hoogste twee hulpbehoevende personen[7]. De zorgbehoevende personen kunnen zowel in de hoofdwoning als in de ondergeschikte woning wonen. Dankzij die formule van wonen kunnen ouderen of hulpbehoevenden langer op redelijk zelfstandige basis in de eigen omgeving blijven wonen. Als ze zorg of bijstand nodig hebben, kunnen de bewoners van de andere wooneenheid in hetzelfde huis daar snel voor zorgen.

Zowel het creëren van zorgwoningen als het beëindigen ervan is onderworpen aan de meldingsplicht. Het aantal zorgwoningen dat jaarlijks bij de lokale besturen wordt aangemeld, is de laatste vijf jaar sterk gestegen: van 9 aangemelde zorgwoningen in 2009 tot 248 in 2015.

Tabel 2: Aantal zorgwoningen, aangemeld bij de lokale besturen per jaar[8]

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
9	51	134	168	197	251	248

3.2 Thuiszorg

Er bestaan verscheidene initiatieven, diensten, voorzieningen en tegemoetkomingen die zorgbehoevenden ondersteunen in hun thuissituatie: de diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg, nachtoppas, bezorging van warme maaltijden aan huis, buurtzorgnetwerken enzovoort. Het principe is dat zorgbehoevende personen in hun eigen woning kunnen blijven wonen omdat ze regelmatig bezoek krijgen van iemand die huishoudelijke taken of verzorgingstaken op zich neemt. De zorgbehoevende betaalt daarvoor een bijdrage. De georganiseerde thuiszorg kan een mooie aanvulling zijn op de zorg en aandacht die mantelzorgers geheel vrijwillig verschaffen.

Ook de dagverzorgingscentra en de centra voor dagverblijf kunnen beschouwd worden als een hulpmiddel voor zorgbehoevenden om langer thuis te blijven wonen. Een korte opvang nu en dan is vaak een voldoende vorm van zorgverlening, waardoor een residentiële opname kan worden uitgesteld.

3.3 Premies

Er is nog een derde mogelijkheid om tegemoet te komen aan de zorgbehoeften van mensen met (fysieke) beperkingen zonder dat ze hun eigen woning of vertrouwde omgeving meten verlaten. Door een aantal aanpassingen aan de woning van hulpbehoevenden aan te brengen kunnen ze vaak veel langer zelfstandig blijven wonen. Voor die ingrepen kunnen ze via premies een tegemoetkoming in de kosten krijgen. Er bestaan verschillende premies uit verschillende sectoren die bijdragen

5 'Tienduizend ouderen wonen op foute plek' – De Standaard (20 juli 2015).

6 Artikel 92, 18°, van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening.

7 Het gaat hier om personen met een handicap, personen die in aanmerking komen voor een tenlasteneming door de Vlaamse zorgverzekering en personen met een behoefte aan ondersteuning zodat ze zich in het thuismilieu kunnen handhaven.

8 Schriftelijke vraag nr. 546 van 18 maart 2016 van Katrien Schryvers aan minister Joke Schauvliege.

aan het principe van levenslang in eigen huis wonen. Aan al die premies zijn een aantal voorwaarden verbonden met betrekking tot de leeftijd van de aanvragers, hun inkomen, hun woning, de facturen enzovoort.

Hieronder staat een overzicht van de premies die verkregen kunnen worden voor aanpassingswerken aan de woning van een zorgbehoevende. Het overzicht beperkt zich tot de premies die de Vlaamse overheid kan toekennen. Daarnaast verstrekken ook de provincies en heel wat gemeenten tegemoetkomingen die in dit kader passen, zoals premies voor aanpassingswerken aan de woning waardoor ouderen langer thuis kunnen blijven wonen of de toelagen voor thuisverzorging van ouderen (mantelzorg). Omdat die lokale initiatieven niet het voorwerp uitmaken van de beleidsvoorstellen in deze conceptnota, zal daar niet verder op ingegaan worden. Wel moet vermeld worden dat er tussen de gemeenten en provincies grote verschillen bestaan in het aanbod. Zo zullen inwoners van de ene gemeente een aanvullende premie kunnen krijgen op een aanpassingspremie die verstrekt werd door Wonen-Vlaanderen, terwijl inwoners van een naburige gemeente die extra tegemoetkoming niet kunnen krijgen. Andere gemeenten verwijzen daarvoor dan weer door naar de provincie.

Alle mogelijke premies kunnen gevonden worden via Premiezoeker (www.premiezoeker.be) van de Vlaamse overheid.

3.3.1 Renovatiepremie[9]

Met de renovatiepremie steunt de Vlaamse overheid eigenaars die een eigen woning van minstens 25 jaar oud willen renoveren of die een bestaand gebouw willen omvormen tot woning. De renovatiepremie werd onlangs hervormd.

Voor de renovatiepremie komen volgende werkzaamheden in aanmerking:
- aanpassingen aan structurele elementen van de woning: fundering, muren, draagvloeren en trappen;
- werkzaamheden aan het dakgebinte, de dakbedekking, de goten en afvoer;
- werkzaamheden aan buitendeuren en -ramen;
- werkzaamheden aan de elektrische installatie, de sanitaire installatie in badkamer en toilet, en de centrale verwarming.

Een aanvrager kan voor maximaal twee categorieën tegelijk een aanvraag indienen en mag maximaal twee aanvragen indienen. Tussen twee aanvragen moet minstens een jaar liggen en maximaal twee jaar. Wie zijn woning verhuurt via een sociaal verhuurkantoor (SVK), kan een premie aanvragen voor werkzaamheden van de vier categorieën tegelijk. In dat geval mag de aanvrager geen tweede aanvraag meer indienen.

Wie in de voorbije tien jaar al een renovatiepremie heeft gekregen, kan geen nieuwe premie meer aanvragen. Ook als een vorige bewoner van de woning in de laatste tien jaar een renovatiepremie heeft ontvangen, kan de nieuwe bewoner geen nieuwe premie krijgen.

Als een aanvrager de voorbije tien jaar al een verbeteringspremie (zie 3.3.2) heeft gekregen, wordt het bedrag van die verbeteringspremie afgetrokken van de renovatiepremie voor werkzaamheden uit dezelfde categorie.

[9] Wonen-Vlaanderen, Renovatiepremie, december 2015, http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/renovatiepremie-vanaf-1122015-1.

Wie de premie aanvraagt als eigenaar-bewoner voor de enige woning die hij bezit, mag niet meer verdienen dan[10]:
– 42.090 euro als alleenstaande zonder persoon ten laste;
– 60.120 euro als alleenstaande met een persoon ten laste (te verhogen met 3370 euro per bijkomende persoon ten laste);
– 60.120 euro als gehuwde of samenwonende (te verhogen met 3370 euro per persoon ten laste).

Voor een verhuurder die zijn woning voor negen jaar verhuurt via een SVK, geldt er geen inkomensgrens.

De facturen mogen op de aanvraagdatum niet ouder zijn dan twee jaar en mogen niet dateren van voor de aankoop van de woning. Zowel facturen van werkzaamheden die zijn uitgevoerd door een aannemer, als facturen van materiaalaankopen voor werkzaamheden die de aanvrager zelf heeft uitgevoerd, komen voor de premie in aanmerking.

De premie wordt berekend per categorie van werkzaamheden en bedraagt 20% of 30% van de in aanmerking te nemen factuurbedragen. Voor elke categorie van werkzaamheden moet er minstens een factuurbedrag zijn van 2500 euro (exclusief btw). De premie van 30% (tot een maximumbedrag van 3333 euro per categorie) geldt voor eigenaars-bewoners met een inkomen dat lager is dan 30.060 euro (te verhogen met 1570 euro per persoon ten laste) en voor wie de woning via een SVK verhuurt. Voor alle andere aanvragers is er een tegemoetkoming van 20% (tot een maximumbedrag van 2500 euro per categorie). Het maximumbedrag van de premie voor de twee aanvragen samen, ligt voor iedereen vast op 10.000 euro.

3.3.2 Verbeteringspremie[11]

De Vlaamse verbeteringspremie is er voor specifieke verbeteringswerken aan de woning of voor verbouwingswerken om overbewoning[12] te verhelpen.

Voor de verbeteringspremie komen volgende werkzaamheden in aanmerking[13]:
– dakwerken: 1250 euro;
– buitenschrijnwerk: 1250 euro;
– sanitaire installatie: 750 euro;
– elektrische installatie: 750 euro;
– gevelwerken: 1500 euro;
– behandelen van optrekkend muurvocht: 750 euro;
– werkzaamheden om de risico's op CO-intoxicatie te verhelpen:
  • de plaatsing van een waterverwarmingstoestel op gas met gesloten verbrandingsruimte: 250 euro;
  • de plaatsing van maximaal drie verwarmingstoestellen met gesloten verbrandingsruimte, of het vervangen van een bestaande centrale verwarmingsketel door een hoogrendementsverwarmingsketel met het label HR+, HR Top, Optimaz of Optimaz Elite: 250 euro per toestel;
  • de installatie van of omschakeling naar centrale verwarming: 1000 euro;
  • het bouwen, verbouwen, herstellen of aanpassen van een rookkanaal: 500 euro;

[10] De cijfers gelden voor aanvragen in 2016.
[11] Besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 1992 houdende instelling van een aanpassingspremie en een verbeteringspremie voor woningen en ministerieel besluit van 27 september 2007 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 1992 houdende instelling van een aanpassingspremie en een verbeteringspremie voor woningen.
[12] Dat is het geval als het aantal bewoners van de woning zo groot is dat er een veiligheids- of gezondheidsrisico ontstaat. Als vuistregel wordt ervan uitgegaan dat een woning overbewoond is als er meer dan dubbel zoveel mensen in wonen dan toegestaan is.
[13] Wonen-Vlaanderen, Hoeveel bedraagt de Vlaamse verbeteringspremie?, https://www.wonenvlaanderen.be/premies/hoeveel-bedraagt-de-vlaamse-verbeteringspremie.

– verbouwingswerken om overbewoning te verhelpen: 50% van het bedrag van de voorgelegde facturen, btw inbegrepen, afgerond tot op het lagere tiental. De premie bedraagt minimaal 600 euro en maximaal 1250 euro.

Voor elke categorie van verbeteringswerken geldt een vast premiebedrag. De facturen moeten minstens het dubbele bedragen van dat bedrag (inclusief btw). Voor verbouwingswerken tegen overbewoning ligt het minimale factuurbedrag vast op 1200 euro (inclusief btw).

Binnen een periode van tien jaar kan voor een woning maximaal drie keer een verbeterings- en aanpassingspremie worden aangevraagd. Het is niet mogelijk verschillende aanvragen in te dienen voor werkzaamheden aan hetzelfde onderdeel van de woning.

Om aanspraak te kunnen maken op de verbeteringspremie mag het belastbaar inkomen van de bewoner en de samenwonende partner niet meer bedragen dan 30.060 euro (verhoogd met 1570 euro per persoon ten laste)[14].

Voor aanvragers die hun woning verhuren via een SVK mag hun inkomen en dat van de persoon met wie ze wettelijk of feitelijk samenwonen, samen niet meer bedragen dan 59.200 euro (ongeacht het aantal personen ten laste).

De woning moet als hoofdverblijfplaats dienen, in het Vlaamse Gewest liggen en minstens 25 jaar oud zijn. De leeftijdsvoorwaarde van de woning geldt niet voor het verbouwen van een woning om overbewoning te verhelpen. De ingediende facturen mogen op de aanvraagdatum maximaal een jaar oud zijn.

Heel wat lokale besturen bieden een aanvullende verbeteringspremie aan.

3.3.3 Aanpassingspremie[15]

De Vlaamse aanpassingspremie is bedoeld om de woning toegankelijk te maken voor een bewoner van 65 jaar of ouder. De aanpassingspremie bestaat uit twee delen: voor technische installaties en hulpmiddelen, en voor verbouwingen die de woning veiliger en beter toegankelijk maken.

Technische installaties en hulpmiddelen:
– installeren van een badkamer (met minstens een douche en een wastafel) die aangepast is aan de behoeften van een oudere persoon. Voor de installatie van een tweede badkamer kan alleen een premie worden verkregen als die op een andere woonverdieping ligt dan de eerste badkamer;
– plaatsen van een aangepast toilet en/of een tweede toilet op een andere woonverdieping;
– installeren van een traplift of rolstoelplateaulift;
– installeren van vaste, in de woning verankerde elektromechanische hulpmiddelen om zich te verplaatsen;
– aanbrengen van handgrepen en steunmiddelen in de sanitaire ruimten;
– automatiseren van de bestaande toegangsdeur, garagepoort of rolluiken.

Verbouwingswerken die de woning veiliger en beter toegankelijk maken:
– aanbrengen van hellende vlakken of een verbrede toegangsdeur (al dan niet automatisch) en wegwerken van hinderlijke drempels;

[14] De cijfers gelden voor aanvragen in 2016.
[15] Besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 1992 houdende instelling van een aanpassingspremie en een verbeteringspremie voor woningen. Ministerieel besluit van 27 september 2007 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 1992 houdende instelling van een aanpassingspremie en een verbeteringspremie voor woningen.

– verbreden van de gang en de deuropeningen, of vergroten of herschikken van woonvertrekken of sanitaire ruimten;
– verhogen of verlagen van vloeren om niveauverschillen op de woonverdieping weg te werken;
– plaatsen van een veilige trap om de verdiepingen beter toegankelijk te maken;
– verbouwings- en inrichtingswerken om een wooneenheid te maken waarin de oudere persoon zelfstandig en afzonderlijk kan wonen.

De aanpassingspremie bedraagt per onderdeel steeds 50% van de som van de goedgekeurde facturen, btw inbegrepen en afgerond tot op het lagere tiental. De premie per onderdeel kan nooit meer bedragen dan 1250 euro, ook al is het factuurbedrag hoger dan 2500 euro. De ingediende facturen mogen op de aanvraagdatum maximaal een jaar oud zijn en het totaalbedrag van de facturen moet minstens 1200 euro (inclusief btw) zijn.

Zowel de eigenaar van de woning als de huurder kan de aanpassingspremie aanvragen. De aanvrager zelf hoeft niet noodzakelijk 65 jaar of ouder te zijn. De aanvraag kan ook gelden voor iemand die inwoont.

Het gezamenlijk belastbaar inkomen van de oudere en de eventuele partner mag niet hoger zijn dan 29.600 euro[16]. Dat maximumbedrag mag worden verhoogd met 1540 euro per persoon ten laste.

In vergelijking met 2014 was er in 2015 een terugval in het aantal aanvragen voor een verbeterings- en aanpassingspremie[17]. Die terugval was vooral merkbaar in de provincies West-Vlaanderen en Limburg. In Vlaams-Brabant en ook in Antwerpen bleven de cijfers nagenoeg dezelfde (tabel 3).

In 2015 werd er voor 12.531.280 euro aan verbeterings- en aanpassingspremies uitbetaald. Dat is meer dan in het jaar 2014, toen het agentschap Wonen-Vlaanderen 11.312.090 euro uitbetaalde. In 2013 ging het om 11.848.520 euro. De minister wijt de stijging grotendeels aan de inhaaloperatie bij de behandeling van de dossiers[18] (tabel 4).

Tabel 3: Aanvragen voor een verbeterings- en aanpassingspremie[19]

Provincie	**2012**		**2013**		**2014**		**2015**
	Aangevraagd	**Uitbetaald**	**Aangevraagd**	**Uitbetaald**	**Aangevraagd**	**Uitbetaald**	
Antwerpen	2.802	405	3.064	509	3.467	588	3.387
Limburg	2.435	472	3.019	560	3.085	523	2.693
Oost-Vlaanderen	2.509	343	2.537	361	2.481	359	2.286
Vlaams-Brabant	1.322	279	1.777	464	1.783	467	1.786
West-Vlaanderen	3.326	632	3.442	791	3.423	658	2.840
Totaal	**12.394**	**2.131**	**13.839**	**2.685**	**14.239**	**2.595**	**12.993**

16 De cijfers gelden voor aanvragen in 2016.
17 Het stelsel van de verbeterings- en aanpassingspremie is één stelsel met één gezamenlijk aanvraagformulier waarmee zowel een verbeteringspremie als een aanpassingspremie wordt aangevraagd (schriftelijke vraag nr. 395 van 30 januari 2015 van Chris Janssens).
18 Schriftelijke vraag nr. 376 van 19 februari 2016 van Valerie Taeldeman aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Verbeterings- en aanpassingspremie 2015 – Aanvragen.
19 Schriftelijke vraag nr. 376 van 19 februari 2016 van Valerie Taeldeman aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Verbeterings- en aanpassingspremie 2015 – Aanvragen, en schriftelijke vraag nr. 395 van 30 januari 2015 van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Aanpassingspremie – Aanvragen.

Tabel 4: Behandelde dossiers verbeterings- en aanpassingspremie[20]

Provincie	2013			2014			2015		
	Beslist	**Gewei-gerd**	**Goed-gekeurd**	**Beslist**	**Gewei-gerd**	**Goed-gekeurd**	**Beslist**	**Gewei-gerd**	**Goed-gekeurd**
Antwerpen	2.806	708	2.098	2.937	679	2.258	4.208	1191	3.017
Limburg	2.680	545	2.135	3.04	612	2.392	3.143	605	2.538
Oost-Vl.	2.346	729	1.617	2.362	808	1.554	2.76	980	1.726
Vl.-Brabant	1.683	465	1.218	1.603	439	1.164	1.977	564	1.413
West-Vl.	3.338	680	2.658	2.946	649	2.297	3.665	878	2.787
Totaal	**12.853**	**3.127**	**9.726**	**12.852**	**3.187**	**9.665**	**15.699**	**4.218**	**11.481**

Tabel 5: Uitbetaalde aanpassingspremies met het overeenkomstige totale bedrag (in euro's)[21]

Provincie	2012		2013		2014	
	Aantal	**Bedrag**	**Aantal**	**Bedrag**	**Aantal**	**Bedrag**
Antwerpen	405	485.870	509	610.660	588	712.490
Limburg	472	538.620	560	637.260	523	586.690
Oost-Vlaanderen	343	405.130	361	424.940	359	427.680
Vlaams-Brabant	279	332.660	464	548.820	467	546.850
West-Vlaanderen	632	718.120	791	919.910	658	764.660
Totaal	**2.131**	**2.480.400**	**2.685**	**3.141.590**	**2.595**	**3.038.370**

De minister wijst op het kleine aantal verbeterings- en aanpassingspremies voor de provincies Oost-Vlaanderen en het hoge aantal voor West-Vlaanderen en Limburg, in verhouding tot het aantal gezinnen. Een verklaring heeft de minister daar niet voor[22].

3.3.4 Vlaamse huursubsidie[23]

De Vlaamse huursubsidie is er voor personen die geen eigen woning bezitten en die:
- verhuizen van een onbewoonbare, ongeschikte of te kleine woning naar een beter geschikte woning;
- verhuizen van een woning die onaangepast is aan hun leeftijd of handicap naar een aangepaste woning;
- verhuizen naar een woning die verhuurd wordt via een SVK;
- verhuizen naar een geschikte woning nadat ze een periode dakloos geweest zijn.

[20] Schriftelijke vraag nr. 376 van 19 februari 2016 van Valerie Taeldeman aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Verbeterings- en aanpassingspremie 2015 – Aanvragen.

[21] Schriftelijke vraag nr. 395 van 30 januari 2015 van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Aanpassingspremie – Aanvragen.

[22] Schriftelijke vraag nr. 395 van 30 januari 2015 van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Aanpassingspremie – Aanvragen.

[23] Besluit van de Vlaamse Regering van 2 februari 2007 tot instelling van een tegemoetkoming in de huurprijs voor woonbehoeftige huurders en ministerieel besluit van 10 juni 2014 tot nadere precisering van de voorwaarden waaronder een tegemoetkoming in de huurprijs wordt verleend zoals vermeld in artikel 2, §1, derde lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 2 februari 2007 tot instelling van een tegemoetkoming in de huurprijs voor woonbehoeftige huurders en tot vaststelling van de mobiliteitscriteria vermeld in artikel 4, §2, van hetzelfde besluit.

Om aanspraak te kunnen maken op de Vlaamse huursubsidie mag de huurprijs van de nieuwe woning niet meer bedragen dan 590 euro, vermeerderd met 73,75 euro per persoon ten laste en met 59 euro in bepaalde gemeenten. Bovendien mag het inkomen van het gezin in kwestie niet meer bedragen dan 17.500 euro per jaar, vermeerderd met 1570 euro per persoon ten laste. De aanvrager mag op de aanvraagdatum en in de periode van drie jaar voor de aanvraag geen woning in volle eigendom of in vruchtgebruik bezitten. Op die regel zijn een aantal uitzonderingen.

Het maandelijkse bedrag van de Vlaamse huursubsidie bedraagt een derde van de huurprijs van de woning, tot een maximum van 125,57 euro, vermeerderd met 20,61 euro per persoon ten laste. In een aantal gemeenten bedraagt de maximale huursubsidie 138,12 euro, vermeerderd met 23,02 euro per persoon ten laste[24].

Bij de huursubsidie komt ook een installatiepremie ten bedrage van driemaal de maandelijkse huursubsidie. Wie omwille van dakloosheid al een installatiepremie kreeg van het OCMW, kan die bij de huursubsidie niet nog eens krijgen.

Tabel 6: Aantal aanvragen voor Vlaamse huursubsidie in 2014 en 2015[25]

Categorie	**Aanvragen**			**Goed-keuringen**		**Weigeringen**		**In behande-ling**	
	2014	**2015**		**2014**	**2015**	**2014**	**2015**	**2014**	**2015**
ongeschikte naar geschikte woning	1994	2273		381	191	1603	1476	10	606
onaangepaste naar aangepaste woning	447	429		152	75	289	229	6	125
huurwoning via SVK	1912	1886		1544	1144	363	337	5	405
ex-dakloos	2091	2929		1090	876	977	949	24	1104
niet ingevuld	642	344		14	4	626	269	2	71
Totaal	**7086**	**7861**		**3181**	**2290**	**3858**	**3260**	**47**	**2311**

In 2014 werd een bedrag van 28.289.986,95 euro aan huursubsidie uitbetaald[26]. In 2015 ging het om 27.351.181 euro. Het jaarlijkse totaalbedrag van de huursubsidie gaat in alle provincies in stijgende lijn, onder meer omdat het totale aantal huursubsidiedossiers toeneemt.

Tabel 7: Uitbetaald bedrag aan huursubsidies per provincie (in euro's)[27]

Provincie	**Totaal bedrag**	
	2014	**2015**
Antwerpen	8.158.847,60	8.743.127
Limburg	3.792.293,25	4.123.815
Oost-Vlaanderen	4.674.149,63	4.952.418
Vlaams-Brabant	2.373.485,91	2.617.604
West-Vlaanderen	6.293.480,04	6.865.009
Overige		49.208
Totaal	25.292.256,43	27.351.181

[24] De cijfers gelden voor 2016.

[25] Schriftelijke vraag nr. 222 van 6 januari 2016 van Valerie Taeldeman aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Huursubsidies – Aanvragen (2015).

[26] De opdeling per provincie kan gegeven worden voor 25.292.256,43 euro aan huursubsidies. Het resterende bedrag valt hetzij onder het uitdovende huursubsidiestelstel van 1991, waarvoor geen rapportering per provincie of gemeente meer is, hetzij onder het stelsel dat sinds 1 mei 2014 van kracht is en waarvoor de rapportering nog in aanmaak was (schriftelijke vraag nr. 548 van 11 maart 2015 van Valerie Taeldeman).

[27] Schriftelijke vragen nr. 548 van 11 maart 2015 en nr. 222 van 6 januari 2016 van Valerie Taeldeman aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Huursubsidies – Aanvragen (2015).

Tabel 8: Uitbetaald bedrag aan huursubsidies per categorie (in euro's)[28]

Categorie	**Bedrag**
ongeschikte naar geschikte woning	2.844.797
onaangepaste naar aangepaste woning	3.205.559
huurwoning via SVK	12.860.834
ex-dakloos	8.439.991
Totaal	**27.351.181**

Sinds 1 mei 2014 is het huursubsidiestelsel aangepast. Daardoor is de huursubsidie niet langer een forfaitair bedrag dat afhankelijk is van het inkomen van de huurder, maar wordt ze berekend op basis van de huurprijs van de 'nieuwe' woning.

Tabel 9: Gemiddelde huursubsidie in 2015 per categorie[29]

Categorie	**Stelsel 2007**	**Stelsel 2014**
ongeschikte naar geschikte woning	159,29	159,84
onaangepaste naar aangepaste woning	192,65	139,88
huurwoning via SVK	166,53	144,41
ex-dakloos	176,43	136,80
Alle categorieën	**171,90**	**143,00**

Tabel 10: Gemiddelde huursubsidie in 2015 per provincie[30]

Provincie	**Stelsel 2007**	**Stelsel 2014**
Antwerpen	174,58	143,68
Limburg	173,43	142,06
Oost-Vlaanderen	168,96	143,50
Vlaams-Brabant	171,19	153,51
West-Vlaanderen	170,11	138,28
Vlaanderen	**171,90**	**143,00**

3.3.5 Aanpassingspremie voor personen met een handicap[31]

Personen met een handicap kunnen voor het aanpassen van hun woning of voor een aanvullende uitrusting aan hun woning een tegemoetkoming vragen aan het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH).

De soorten woningaanpassingen waarvoor het VAPH een tegemoetkoming geeft, zijn samengebracht in de refertelijst bij het besluit van 13 juli 2001 tot vaststelling van de criteria, voorwaarden en refertebedragen van de tussenkomsten in de individuele materiële bijstand voor de sociale integratie van personen met een handicap.[32] De lijst is opgesplitst volgens de mate van functiebeperking en het interventieniveau. Voor de volgende categorieën op de refertelijst kan een tege-

[28] Schriftelijke vraag nr. 222 van 6 januari 2016 van Valerie Taeldeman aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Huursubsidies – Aanvragen (2015).
[29] Schriftelijke vraag nr. 222 van 6 januari 2016 van Valerie Taeldeman aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Huursubsidies – Aanvragen 2015.
[30] Idem.
[31] Besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2001 tot vaststelling van de criteria, voorwaarden en refertebedragen van de tussenkomsten in de individuele materiële bijstand voor de sociale integratie van personen met een handicap.
[32] http://www.vaph.be/vlafo/view/nl/1965395-Refertelijst.html.

moetkoming worden verkregen voor aanvullende uitrusting aan de woning, ombouwingen van de woning of aanbouwingen aan de woning:
– aanvulling bovenste ledematen;
– vervanging bovenste ledematen;
– aanvulling onderste ledematen;
– vervanging onderste ledematen;
– aanvulling rug, wervelzuil, bekken;
– aanvulling gehoor;
– vervanging gehoor;
– aanvulling intellectuele en andere mentale functies.

Het kan bij de aanvraag van aanvullende uitrustingen onder meer gaan om het installeren van een automatische garagepoort, deuropener of traplift, of bij de aanvraag van ombouwingen om het vergroten van de badkamer. Bij elk hulpmiddel en elke aanpassing wordt in de refertelijst het maximumbedrag van de tegemoetkoming (refertebedrag) vermeld.

Voor hulpmiddelen die meerkosten inhouden in verhouding tot het vergelijkbare standaardproduct, worden de 'basiskosten' in mindering gebracht van het factuurbedrag. Met de basiskosten wordt de gemiddelde kostprijs bedoeld van het standaardproduct dat een persoon zonder handicap in dezelfde omstandigheden kan gebruiken.

De voorbije jaren heeft het VAPH net geen 10.000 tegemoetkomingen voor aanvullende uitrustingen aan de woning of het ombouwen van of aanbouwen aan de woning toegekend. Ondertussen werd een aantal rubrieken uit de refertelijst geschrapt (bijvoorbeeld toiletzitkussen, badplank, kantelspiegel enzovoort). Die rubrieken zijn nog wel opgenomen in tabel 11. De volledige tabel voor het jaar 2016 gaat als bijlage bij deze nota. Het volledige totaal voor 2016 is wel opgenomen in tabel 11.

Tabel 11: Aantal tegemoetkomingen van het VAPH in het kader van de aanpassingspremie 2012-2016[33]

Referterubriek	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Aangepaste bediening van het systeem	33	26	26	49	32
Aanpassing kasten	7	5	1	1	
Aanpassing keukenkasten	32	30	28	29	13
Aanvullende trapleuning	146	148	143	152	151
Andere aanvullende uitrusting	176	92	59	42	51
Andere kleine aanpassingen	44	11	6	1	2
Andere verbouwingen	109	115	112	113	112
Automatische deuropener	110	98	106	98	97
Automatische garagepoortopener	76	21	9	6/172[34]	3/152[35]
Babyfoonzender bij signaleringssysteem voor doven	25	24	20	27	41
Badkamer	422	378	432	430	263
Badopstapje	5		1		
Badplank	11	9	3	2	1
Badzit	7	1	2	41	37

[33] Schriftelijke vragen nr. 437 van 4 maart 2015, nr. 466 van 15 april 2016 en nr. 412 van 21 februari 2017 van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over VAPH – Ondersteuning woningaanpassingen en VAPH – Aanpassingspremies woningen.
[34] Nieuwbouw is niet in de cijfers opgenomen.
[35] Idem.

Circulatieomgeving (onder andere gang)	225	228	205	172	179
Drempelbruggen	193	237	226	248	232
Elektrificatie rolluiken	236	204	184	161	1
Garage	10	7	5	4	7
Handgrepen – beugels	1.559	1.535	1.558	1.553	1.406
Hellingbanen	159	172	192	215	178
Herstellingskosten automatische deuropener	36	21	24	22	35
Herstellingskosten traplift, plateaulift of kokerlift	175	280	374	502	586
In de hoogte verstelbaar werkvlak	13	10	11	9	11
In de hoogte verstelbare gootsteen	12	8	11	9	11
Kantelspiegel	0	1	0		
Kokerlift	53	48	59	58	31
Leefruimte (keuken en living)	65	66	59	71	70
Licht- of trilwekker	258	267	230	207	
Lichtflitssysteem	12	16	7	8	5
Lift	4	2	2	1	
Mobiel parlofoonsysteem	12	53	75	83	5
Mobiel signaleringssysteem	31	35	26	26	21
Ombouw kookvuur – oven	1	0	1	1	
Omgevingsbedieningsmodule geïntegreerd in communicatietoestel	17	19	26	15	
Omgevingsbedieningssysteem	16	5	2		
Onderhoud voor traplift, plateaulift of kokerlift	2.859	2.935	3.130	3.145	2.840
Onderrijdbaar werkvlak	35	34	32	42	43
Onderrijdbare gootsteen	32	24	24	35	30
Ontvangers en andere randapparatuur	22	22	27	44	33
Oprijgoten/oprijplaat	229	229	295	85	65
Plaatsen inloopdouche en afbraakwerken				2	243
Plateaulift	25	35	18	31	25
Ringleiding	6	7	10	7	3
Rookmelder bij signaleringssysteem voor doven	94	113	100	99	
Signaleringssysteem	186	202	156	161	184
Slaapkamer	109	95	134	104	97
Sleutelgreepaanpassingen				1	
Standalone omgevingsbedieningssysteem: statief en houder	20	17	19	36	28
Standalone omgevingsbedieningssysteem: zender	16	21	21	40	33
Toegang tot woning	150	176	170	130	112
Toilet	18	8	11	4	3
Toiletruimte	84	80	72	68	47
Toiletverhoging	74	25	14	4	3
Toiletzitkussen	1	0	0		
Traplift	609	619	617	642	579
Tweede trapleuning	13	8		2	
Uitschuifbaar werkvlak	15	16	13	17	22
Verbouwingen sanitair	585	693	701	819	514
Verzorgingstafel in hoogte verstelbaar	15	35	28	43	10
Verzorgingstafel zonder hoogteverstelling	15	18	11	5	12
Eindtotaal	**9.502**	**9.584**	**9.828**	**10.104**	**9.226**

Als een bepaalde woningaanpassing niet is opgenomen in de refertelijst, kan de zorgbehoevende bij de Bijzondere Bijstandscommissie (BBC) van het VAPH een goed gemotiveerde aanvraag indienen om toch een tegemoetkoming te krijgen. In dat geval moeten de facturen een totaalbedrag van ten minste 300 euro vermelden.

Niet opgenomen in de refertelijst zijn de eventuele meerkosten voor het bouwen van een nieuwe woning. Het gaat dan om extra kosten ten gevolge van de meeroppervlakte (bijvoorbeeld de ruimte die nodig is om zich vlot met een rolstoel door de woning te bewegen) en de aanvullende uitrusting van de woning als gevolg van de handicap (bijvoorbeeld handgrepen en onderrijdbare wastafel). Ook daarvoor kan het VAPH een tegemoetkoming geven. Dergelijke aanvragen moeten voorgelegd worden aan de BBC van het VAPH.

In 2014 en 2015 heeft de BBC respectievelijk 288 en 332 aanvragen behandeld. In 2014 stond daar 925.983,45 euro tegenover; in 2015 ging het om een bedrag van 859.515,13 euro.

Tabel 12: Aantal toekenningen en totale tegemoetkoming van de BBC voor woningaanpassingen en aanvullende uitrusting[36]

Hulpmiddel	**2014**		**2015**	
	Aantal	**Bedrag**	**Aantal**	**Bedrag**
aangepaste woonomgeving op basis van risicogedrag			1	€ 2.942,80
aanpassing keukenkasten	1	€ 445,52		
airco			1	€ 2.098,80
automatische deuropener	44	€ 60.864,31	23	€ 14.011,60
automatische deuropener (meerdere)			28	€ 61.283,41
automatische deuropener (overplaatsingskosten)			3	€ 2.859,21
automatische garagepoortopener	2	€ 747,04	3	€ 1.183,28
bad met deurtje			1	€ 3.245,27
badstoel/-zitje met positioneringsvoorzieningen	2	€ 3006,58		
camerabewakingssysteem	2	€ 536,62		
douchebad	10	€ 42.173,12	8	€ 27.305,64
drempelbrug			1	€ 911,57
elektrificatie rolluiken			1	€ 1.128,39
elektrische rolluiken	2	€ 282,64	2	€ 312,02
elektrisch uitschuifbare hellingbaan	1	€ 10.731,19		
extra tussenkomst herstellingskosten na overschrijding refertebedrag			5	€ 2.734,84
groot verzorgingskussen voor verzorgingstafel			1	€ 660,66
hellingbanen	2	€ 10.349,62	3	€ 3.276,82
hoog/laag bad	1	€ 4.175,81	1	€ 6.582,60
hoog/laag toilet	1	€ 361,88	1	€ 713,90

[36] Schriftelijke vraag nr. 466 van 15 april 2016 van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, over VAPH – Aanpassingspremies woningen.

In hoogte verstelbaar werkvlak	1	€ 1.590,00		
intieme douche en droger	11	€ 21.550,60	12	€ 24.613,44
kokerlift	10	€ 122.850,55	16	€ 107.665,21
nieuwbouw	49	€ 192.010,06	40	€ 112.512,72
noodoproepsysteem			1	€ 515,22
omgevingsbediening	63	€ 147.206,52	62	€ 106.805,02
omgevingsbediening (geïntegreerd in de rolstoelbesturing)			3	€ 3.039,42
onderhoudskosten plateaulift			1	€ 188,38
onderhoudskosten traplift	1	€ 373,82		
oprijgoten/oprijplaat			1	€ 10.781,10
oproepsysteem			1	€ 1.349,66
parlofoon	5	€ 1.598,47	1	€ 516,16
pivoterende deuren			1	€ 2.294,13
plateaulift	9	€ 43.841,59	9	€ 44.750,95
prikkelarme slaapplaats binnen bestaande ruimte	1	€ 1.848,58		
statief voor omgevingsbedieningssysteem aan bed/zetel			1	€ 774,40
toiletlift			1	€ 4.240,00
trapleuning (overplaatsingskosten)			1	€ 2.274,19
traplift	28	€ 30.033,45	57	€ 50.387,86
traplift (overplaatsingskosten)	2	€ 10.597,36	3	€ 11.214,38
trappenklimmer	2	€ 11.516,90		
verbouwing	29	€ 194.182,15	30	€ 238.671,68
verduisteringsgordijnen			1	€ 1.397,02
verhoogd toilet			1	€ 1.461,74
verlichting	4	€ 8.659,20		
verzorgingstafel	3	€ 1.760,34	5	€ 2.286,55
videofoon	1	€ 520,99	1	€ 525,09
zonnewering	1	€ 2.168,54		
Totaal	**288**	**€ 925.983,45**	**332**	**€ 859.515,13**

In 2016 heeft de BBC 116 aanvragen ontvangen voor hulpmiddelen of aanpassingen die niet in de refertelijst voorkomen en die gerelateerd zijn aan het domein Wonen. Voor 98 aanvragen heeft de BBC een positieve beslissing genomen. Voorbeelden van de meest frequent gevraagde aanpassingen zijn aanpassingen aan bad of douche, intieme douche of droger, meerkosten bij nieuwbouw, aircosysteem, camerabewakingssysteem, hoog-laag toilet, toiletlift en infraroodbediening van het verzorgingsbed.[37]

De aanpassingspremie van het VAPH is niet gebonden aan voorwaarden voor het inkomen van de aanvrager. De premie wordt alleen toegekend aan personen die het VAPH heeft erkend als persoon met een handicap en die jonger zijn dan 65 jaar. Personen met een handicap die de volle leeftijd van 65 jaar bereikt hebben op het ogenblik dat ze de aanvraag tot materiële bijstand indienen, kunnen die bijstand alleen ontvangen als ze al bij het VAPH ingeschreven waren vóór de leeftijd van

[37] Schriftelijke vraag nr. 412 van 21 februari 2017 van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, over VAPH – Aanpassingspremies woningen.

65 jaar en de bijstand verband houdt met een handicap die ze voor die leeftijd al hadden.[38]

Ongeveer een kwart van de aanpassingspremies die worden uitgekeerd, gaat naar mensen ouder dan 65 jaar.

Tabel 13: Aantal en totale tegemoetkomingen in 2014 en 2015 voor personen met een handicap ouder dan 65 jaar voor woningaanpassingen en aanvullende uitrusting in de refertelijst[39]

Hulpmiddel	2014		2015		2016	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
aangepaste bediening van het systeem	2	1.399,00	7	4.878,79	3	2.115,00
aanpassen/plaatsen aangepast toilet (bestemmingswijziging bestaande ruimte)					1	600,00
aanpassen/plaatsen aangepast toilet (bijbouwen badkamer)					1	600,00
aanpassen/plaatsen aangepast toilet en afbraakwerken					46	25.970,12
aanpassing bediening elektrificatie rolluiken of gordijnopeners					2	725,38
aanpassing bediening nood-, beloproep, stopcontacten					2	800,00
aanpassing bediening verlichting leefruimte (keuken en living)					1	460,00
aanpassing keukenkasten	2	3.042,32	5	6.368,52	1	380,49
aanpassing woning (traplift) (oudimb)					8	2.418,65
aanpassing/vervanging keukenkasten					4	6.429,78
aanvullende trapleuning	22	10.154,48	28	15.907,51	26	15.702,88
andere aanvullende uitrusting	3	4.035,68			1	1.115,12
andere aanvullende uitrusting woning (uitgezonderd losse elementen en gadgets)	4	6.986,89	7	10.367,37	6	10.274,66
andere gadgets					1	120,08
andere verbouwingen	20	24.764,92	18	19.645,35	14	16.602,07
automatische deuropener	6	11.290,07	9	20.165,96	15	33.409,90
automatische garagepoortopener	4	3.085,39	2	1.230,66	1	714,44
automatische garagepoortopener (uitgezonderd bij nieuwbouw)	34	17.330,44	23	11.336,06	30	14.855,50
babyfoonzender bij signaleringssysteem voor doven					1	52,41
badkamer	64	161.419,46	73	173.179,28	35	103.399,28
badplank			1	28,89		
bestemmingswijziging: inrichten badkamer in bestaande ruimte					6	11.490,74
bijbouwen badkamer					1	20.000,00
circulatieomgeving (onder andere gang)	17	32.831,13	15	35.572,17	19	39.168,55

[38] Artikel 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2001.

[39] Schriftelijke vragen nr. 466 van 15 april 2016 en nr. 412 van 21 februari van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, over VAPH – Aanpassingspremies woningen.

circulatieomgeving (onder andere gang)	1	207,15	1	1.431,47		
drempelbruggen	41	24.819,96	51	28.433,88	41	19.600,98
gesloten oplossing verticale circulatie boven 1,80 m snelheid <=0,15 m/s					3	70.485,00
elektrificatie rolluiken	1	424,10	1	219,80		
elektrificatie rolluiken (uitgezonderd bij nieuwbouw)	31	10.723,01	39	14.420,23		
elektrificatie rolluiken (max. 4 stuks)	3	816,65				
handgrepen – beugels	308	72.427,94	320	70.010,16	307	64.261,35
hellingbanen	32	22.747,55	46	41.323,19	41	29.364,26
herstellingskosten automatische deuropener	4	1.742,42	3	303,75	6	1.598,67
herstellingskosten kokerlift	7	2.773,44	8	2.650,90	6	1.297,68
herstellingskosten plateaulift	6	1.161,96	5	1.443,98	10	4.576,85
herstellingskosten traplift	118	31.489,59	176	41.203,67	231	53.580,57
in de hoogte verstelbaar werkvlak					1	954,02
in de hoogte verstelbare gootsteen	1	930,99			1	954,02
kokerlift	3	57.609,01	8	79.714,61	1	20.209,48
leefruimte (keuken en living)	3	7.041,59	3	5.885,60	5	14.714,00
licht- of trilwekker	27	3.507,01	27	2.221,97		
lichtflitssysteem	2	531,98			2	380,00
lift	2	7.677,07				
mobiel parlofoonsysteem (uitgezonderd bij nieuwbouw)	11	5.557,24	15	6.543,74		
mobiel signaleringssysteem	10	3.776,49	1	129,95	4	967,05
omgevingsbedieningsmodule geïntegreerd in communicatietoestel	1	299,31				
onderhoudscontract plateaulift of een kokerlift	29	8.004,29	26	15.504,71	19	10.222,24
onderhoudscontract traplift	324	83.649,26	278	69.621,01	189	47.874,19
onderhoudscontract traplift, plateaulift of een kokerlift	287	68.940,35	239	58.176,16	164	39.723,82
onderhoudskosten voor kokerlift	18	3.391,52	21	4.964,85	27	6.658,10
onderhoudskosten voor plateaulift	24	4.330,18	29	5.809,21	22	4.621,78
onderhoudskosten voor traplift	442	78.579,32	569	103.546,81	599	111.589,59
onderrijdbaar werkvlak	3	2.824,15	4	3.374,90	3	2.352,93
onderrijdbare gootsteen	2	1.877,57	3	2.816,48	1	667,80
onderrijdbare/onderzitbare wastafel (bestemmingswijziging bestaande ruimte)					2	1.000,00
onderrijdbare/onderzitbare wastafel (bijbouwen badkamer)					1	500,00
onderrijdbare/onderzitbare wastafel en afbraakwerken					11	5.184,58
ontvangers en andere randapparatuur	4	3.142,97	7	5.672,61	3	2.223,05
oprijgoten	11	4.458,07	12	5.898,21	14	6.964,63
Parlofonieoplossing met aangepaste bediening					1	662,73

plaatsen inloopdouche (bestemmingswijziging bestaande ruimte)					5	4631,61
Plaatsen inloopdouche (bijbouwen badkamer)					1	1.880,00
plaatsen inloopdouche en afbraakwerken			1	1.880,00	47	72.579,21
plateaulift	4	34.266,72	12	88.498,68	7	71.758,94
ringleiding			3	999,05	1	254,00
rookmelder bij signaleringssysteem voor doven	21	5.243,94	16	4.008,05		
signaleringssysteem	28	16.143,18	27	16.746,28	29	19.988,51
slaapkamer	4	9.984,39	11	22.538,66	8	17.804,20
standalone omgevingsbedieningssysteem: statief en houder	3	839,36	7	1.962,23	2	567,10
standalone omgevingsbedieningssysteem: zender	3	2.134,55	7	5.814,01	2	1.680,28
toegang tot woning	19	19.209,36	15	19.314,33	15	19.923,15
aanpassen toegangsdeur					2	1.126,80
aanpassen toegangsdeur (bestemmingswijziging bestaande ruimte					2	2.000,00
toilet	6	6.919,49	1	1.584,56	1	2.355,62
toiletruimte	12	15.079,39	15	25.222,42	3	3.055,58
toiletverhoging	11	865,79	2	169,66	2	168,52
traplift	145	872.921,69	167	993.416,78	154	961.161,31
uitschuifbaar werkvlak	1	559,26	1	545,71	2	965,30
verbouwingen sanitair	148	237.841,05	178	319.532,29	129	238.898,40
zender standalone via schakelaars (scanning)					2	5.660,00
zender standalone via schakelaars: schakelaars, joystick enzovoort en bijbehorende statieven					2	1.360,00
zender standalone via schakelaars: statieven en houders					2	800,00
Totaal	**2.339**	**2.013.810,09**	**2.543**	**2.372.235,12**	**2.358**	**2.259.192,98**

Tabel 14: Aantal en totale tegemoetkomingen in 2014 en 2015 van de BBC voor personen met een handicap ouder dan 65 jaar voor woningaanpassingen en aanvullende uitrusting[40]

Hulpmiddel	**2014**		**2015**	
	Aantal	**Bedrag**	**Aantal**	**Bedrag**
automatische deuropeners	6	€ 8.833,08	1	€ 2.482,28
intieme douche en droger			3	€ 7.240,78
kokerlift			2	€ 42.856,41
nieuwbouw	2	€ 11.179,76		
omgevingsbediening	3	€ 5.977,03	3	€ 5.427,66
onderhoudskosten plateaulift			1	€ 188,38

[40] Schriftelijke vraag nr. 466 van 15 april 2016 van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, over VAPH – Aanpassingspremies woningen.

toiletlift			1	€ 4.240,00
traplift			9	€ 13.472,50
traplift (overplaatsingskosten)			1	€ 5.495,68
verbouwing	5	€ 17.279,73	2	€ 9.971,22
verhoogd toilet			1	€ 1.461,74
verticale circulatie	5	€ 10.832,62		
videofoon			1	€ 525,09
Totaal	**21**	**€ 54.102,22**	**25**	**€ 93.361,74**

Ook sommige provincies beschikken over een specifieke premie voor personen met een beperking.

3.3.6 Premies combineren

Als een aanvrager aan alle voorwaarden van de verschillende premies voldoet, kan hij in bepaalde gevallen premies combineren. Zo kunnen in bepaalde gevallen de renovatie-, verbeterings- en/of aanpassingspremie gecombineerd worden. De combinatie van premies is echter complex.

De combinatie van een renovatiepremie en een verbeteringspremie[41]

Voor een woning waarvoor al een renovatiepremie werd toegekend, kan gedurende de tien daaropvolgende jaren geen verbeteringspremie worden toegekend. Die regel blijft ook gelden als in die periode de woning van eigenaar verandert of als het gaat om andere werkzaamheden dan die waarvoor de premie was toegekend.

Wel is het mogelijk om binnen die periode van tien jaar een verbeteringspremie te krijgen voor verbouwingen die erop gericht zijn overbewoning tegen te gaan. In dat geval mogen facturen die al werden gebruikt voor de aanvraag van de renovatiepremie, niet nog eens worden ingediend voor de verbeteringspremie.

Omgekeerd is het wel mogelijk om voor een woning eerst een verbeteringspremie aan te vragen en daarna een renovatiepremie. Facturen die werden ingediend voor de toekenning van de verbeteringspremie, mogen nog eens worden gebruikt voor de renovatiepremie, op voorwaarde dat ze niet te oud zijn en betrekking hebben op werkzaamheden die in aanmerking komen voor de renovatiepremie. De toegekende renovatiepremie zal dan verminderd worden met het bedrag aan verbeteringspremies dat de aanvrager de voorbije drie jaar al voor de woning heeft ontvangen.

De combinatie van een renovatiepremie en een aanpassingspremie[42]

De renovatiepremie kan gecombineerd worden met de aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen. Er gelden geen wachttijden tussen de aanvraag van beide premies en de toegekende premies worden evenmin met elkaar verrekend. De enige beperkende voorwaarde is dat het moet gaan om andere werkzaamheden. Voor dezelfde facturen kan niet zowel een renovatie- als een aanpassingspremie worden toegekend.

---

41 Wonen-Vlaanderen, Is de Vlaamse verbeteringspremie cumuleerbaar met de Vlaamse renovatiepremie?, https://www.wonenvlaanderen.be/premies/de-verbeteringspremie-voor-werken-aan-uw-woning.

42 Wonen-Vlaanderen, Is de Vlaamse aanpassingspremie cumuleerbaar met de Vlaamse renovatiepremie?, https://www.wonenvlaanderen.be/premies/de-vlaamse-aanpassingspremie-om-de-woning-aan-te-passen-aan-een-oudere-bewoner.

Ook de aanpassingspremie van het VAPH kan met de renovatiepremie gecombineerd worden. Er zijn geen cijfers beschikbaar over welke combinaties er in het verleden werden toegekend[43].

De combinatie van een aanpassingspremie en een verbeteringspremie[44]

Werkzaamheden kunnen niet tegelijk door de aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen en door de verbeteringspremie van Wonen-Vlaanderen gesubsidieerd worden.

De combinatie van een aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen en van het VAPH

De tegemoetkoming van het VAPH is specifiek gericht op gehandicapte personen, terwijl de aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen een specifieke tegemoetkoming voor bejaarden is. In beginsel richten beide stelsels zich dus op een andere doelgroep[45]. De enige uitzondering vormen de oudere gerechtigden die al voor hun 65e verjaardag over een erkenning van het VAPH beschikten: zij kunnen in aanmerking komen voor een aanpassingspremie van zowel het Agentschap Wonen-Vlaanderen als van het VAPH. Het VAPH houdt echter rekening met een eventuele toegekende aanpassingspremie vanuit Wonen-Vlaanderen. Als een aanvrager in aanmerking komt voor de aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen, wordt het bedrag van die tegemoetkoming in mindering gebracht op de goedgekeurde tegemoetkoming van het VAPH[46].

4. Probleemstelling

Er zijn tal van premies die gelden voor min of meer vergelijkbare verbeterings- of aanpassingswerken in een woning en waarvoor aan telkens min of meer dezelfde voorwaarden voldaan moet worden. Bovendien zijn die systemen te veel vanuit een overheidsbril georganiseerd. Wie een premie aanvraagt, heeft er immers geen boodschap aan of het geld afkomstig is van het beleidsdomein Wonen dan wel van het beleidsdomein Welzijn. Bovendien is het niet burgervriendelijk dat mensen eerst heel wat studiewerk moeten verrichten om uit te zoeken welke voorwaarden van toepassing zijn voor welke premie. Het gevaar bestaat zo dat mensen die recht hebben op bepaalde tegemoetkomingen, die toch mislopen. Er is bijgevolg behoefte aan eenvoudige systemen en heldere criteria die het gebruiksgemak van de burger vergroten.

4.1 Aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen of van het VAPH?

De tegemoetkomingen van Wonen-Vlaanderen en het VAPH dragen dezelfde naam, beogen ogenschijnlijk verschillende doelgroepen, stellen verschillende voorwaarden, maar dienen tot zeer vergelijkbare doeleinden. Het onderscheid tussen beide aanpassingspremies is niet alleen ietwat onduidelijk, het wordt soms ook als onrechtvaardig aangevoeld.

---

43 Schriftelijke vraag nr. 474 van 16 februari 2015 van Katrien Schryvers aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over levenslang en aanpasbaar wonen – premies.

44 Bijvoorbeeld in de rubriek Vaak gestelde vragen op de site van Wonen-Vlaanderen: Ik ben bejaard en wil de badkamer in mijn woning vernieuwen. Ik ga ervoor zorgen dat de badkamer aangepast zal zijn aan mijn noden als 65-plusser. Kan ik dit zowel aangeven als verbeteringspremie en als aanpassingspremie?, https://www.wonenvlaanderen.be/premies/de-vlaamse-aanpassingspremie-om-de-woning-aan-te-passen-aan-een-oudere-bewoner.

45 Schriftelijke vraag nr. 474 van 16 februari 2015 van Katrien Schryvers aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over levenslang en aanpasbaar wonen – premies.

46 Schriftelijke vraag nr. 466 van 15 april 2016 van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, over VAPH – Aanpassingspremie woningen.

Wonen-Vlaanderen geeft alleen een aanpassingspremie aan mensen vanaf 65 jaar. Het VAPH geeft alleen een aanpassingspremie aan mensen die voor de leeftijd van 65 jaar een VAPH-erkenning hebben gekregen. Wie 65 jaar of ouder is en een tegemoetkoming wil krijgen voor woningaanpassingen wegens zijn handicap, moet bij het Agentschap Wonen-Vlaanderen aankloppen. Wie echter voor de leeftijd van 65 jaar al door het VAPH erkend was als persoon met een handicap, kan wel een aanpassingspremie van het VAPH krijgen als die bijstand verband houdt met een handicap die al erkend was vóór de leeftijd van 65 jaar[47].

Wie aanspraak wil maken op de aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen, moet voldoen aan de vooropgestelde inkomensvoorwaarden. Het VAPH daarentegen neemt het inkomen van de aanvrager niet in rekening bij het toekennen van een aanpassingspremie.

De aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen en de aanpassingspremie van het VAPH hebben een andere doelgroep en zijn in principe dus niet cumuleerbaar. Maar wat met iemand die vóór de leeftijd van 65 jaar een VAPH-erkenning kreeg, maar op de leeftijd van 66 jaar met nog een andere handicap geconfronteerd wordt? In dat geval zou die persoon voor een aanpassing aan de woning die te maken heeft met de 'oude' handicap, een beroep kunnen doen op het VAPH en Wonen-Vlaanderen (zie 3.3.6), terwijl hij voor een aanpassing aan de woning die te maken heeft met de 'nieuwe' handicap, alleen Wonen-Vlaanderen kan aanschrijven.

Beide aanpassingspremies kunnen elk afzonderlijk wel gecombineerd worden met de renovatiepremie, maar er zijn geen cijfers beschikbaar over welke combinaties er in het verleden werden toegekend[48]. Dezelfde werkzaamheden kunnen evenwel niet door de aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen én door de verbeteringspremie van Wonen-Vlaanderen gesubsidieerd worden.

Tabel 12: Vergelijking tussen de aanpassingspremie van het VAPH en die van Wonen-Vlaanderen

Aanpassingspremie VAPH	**Aanpassingspremie Wonen-Vlaanderen**
• draagt de meerkosten van de noodzakelijke aanpassingen op basis van de handicap;	• draagt de kosten van de speciale uitrusting voor de activiteiten van het dagelijks leven, dus de technische of sanitaire uitrusting of de constructie van een woning;
• is alleen gericht op mensen met een beperking die door het VAPH erkend zijn als persoon met een handicap en die jonger zijn dan 65 jaar;	• is gericht op bewoners van 65 jaar of ouder;
• kan worden toegekend aan personen van 65 jaar of ouder op voorwaarde dat ze al voor de leeftijd van 65 jaar ingeschreven stonden en dus over een VAPH-nummer beschikken, en op voorwaarde dat het om een handicap gaat die werd erkend voor de leeftijd van 65 jaar;	• is zowel bedoeld voor personen met als zonder handicap;
• werkt met een refertebedrag (maximumbedrag) per hulpmiddel, aanpassing enzovoort;	
• geeft alleen een tegemoetkoming voor aanpassingen die in de refertelijst zijn opgenomen. Premieaanvragen voor aanpassingen die niet in refertelijst zijn opgenomen, moeten aan de BBC van het VAPH worden bezorgd;	• dekt 50% van het bedrag van de goedgekeurde facturen, waarbij de premie minimaal 600 euro en maximaal 1250 euro bedraagt;
• stelt geen inkomensvoorwaarde.	• is gebonden aan een inkomensvoorwaarde.

[47] Artikel 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2001.

[48] Schriftelijke vraag nr. 474 van 16 februari 2016 van Katrien Schryvers aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Levenslang en aanpasbaar wonen – premies.

Een en ander lijkt onlogisch en kan niet alleen leiden tot verwarring, maar creëert ook het risico dat mensen die steun nodig hebben, de premie mislopen. Bovendien worden mensen ouder dan 65 jaar die te maken krijgen met een handicap, uitgesloten van de dienstverlening en van het hulpmiddelenaanbod van het VAPH. Dat is uiteraard wenselijk noch redelijk.

4.2 Renovatiepremie of verbeteringspremie?

Wonen-Vlaanderen maakt een onderscheid tussen de renovatie- en de verbeteringspremie. Toch zijn er veel gelijkenissen tussen de twee. Zo kunnen beide alleen gebruikt worden voor een woning die ouder is dan 25 jaar, tenzij het gaat om de omvorming van een bestaand gebouw tot woning (renovatiepremie) of verbouwingswerken om overbewoning te verhelpen (verbeteringspremie). Beide premies kunnen aangewend worden voor werkzaamheden aan het dak, het buitenschrijnwerk, de sanitaire installatie, de muren en de centrale verwarming. De wijze van tegemoetkoming verschilt echter. Beide zijn gebonden aan inkomensvoorwaarden, al verschillen de precieze criteria wel. Voor de renovatiepremie mogen de facturen twee jaar oud zijn, voor de verbeteringspremie mogen ze hoogstens één jaar oud zijn. De renovatiepremie mag maar één keer worden aangevraagd in tien jaar tijd voor dezelfde woning, de verbeteringspremie mag in tien jaar tijd voor dezelfde woning drie keer worden aangevraagd.

Het onderscheid tussen beide premies is met andere woorden niet altijd even duidelijk, evenmin als de bedoeling van dat onderscheid. Ook hier is waarschijnlijk ruimte voor vereenvoudiging.

5. Twee soorten aanpassingspremies ondergebracht in één systeem

Met het oog op vereenvoudiging en efficiëntie pleiten de indieners van deze conceptnota voor een eengemaakt systeem met twee stelsels:
– één stelsel voor alle ondersteuning die te maken heeft met het aanpasbaar maken van een woning om mensen in staat te stellen zo lang mogelijk comfortabel te blijven wonen;
– een ander stelsel voor alle ondersteuning die te maken heeft met het verbeteren van de kwaliteit en de structuur van een woning.

Bij dat eengemaakte systeem komt het er uiteraard op aan om duidelijk af te lijnen wat er valt onder 'het aanpasbaar maken van een woning', en wat onder 'structuurwerken'.

In wat volgt zal alleen dieper ingegaan worden op het harmoniseren van de aanpassingspremies. De belangrijkste invalshoek van deze conceptnota is immers de inzet op het langer comfortabel laten wonen van mensen die extra zorg nodig hebben, ongeacht of dat door ouderdom, ziekte of een handicap is.

Bij het voorstel in deze conceptnota dringt zich uiteraard een herverdeling van de budgetten op. Op dit ogenblik kan zowel het beleidsdomein Wonen als het beleidsdomein Welzijn een aanpassingspremie toekennen. Door de creatie van één stelsel zullen beslissingen over de bevoegdheidstoekenning nodig zijn.

Een nieuw geïntegreerd systeem van de aanpassingspremies komt ongetwijfeld tegemoet aan de evolutie naar intersectoraal werken. Of iemand behoefte heeft aan een woningaanpassing door een beperking, een chronische ziekte of leeftijd, mag niet bepalend zijn in de beoordeling van de mate waarin hij recht heeft op een tegemoetkoming. Bovendien voert een geïntegreerd systeem de beleidsdoelstelling uit die erin bestaat mensen zo lang mogelijk in hun eigen woning of omgeving te laten wonen en zorgt het mee voor de vermaatschappelijking van zorg.

In het verleden is er al gezorgd voor een zekere afstemming tussen de aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen en de tegemoetkoming voor personen met een handicap van het VAPH. Zo was de aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen vroeger ook gericht op personen met een handicap, maar kon die niet gecumuleerd worden met een tegemoetkoming van het VAPH. Sinds 2007 is de aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen alleen nog gericht op ouderen en krijgen personen met een handicap een tegemoetkoming via het VAPH[49].

De indieners van deze conceptnota willen een aantal zaken nog verder vereenvoudigen en willen evolueren naar één stelsel. In antwoord op een parlementaire vraag zei Vlaams minister van Welzijn, Jo Vandeurzen, daarover het volgende: "De afdeling Beleidsontwikkeling van het departement WVG en de afdeling Woonbeleid van het Agentschap Wonen-Vlaanderen concipieerden eind 2013 een nota met suggesties aan regelgevende initiatieven voor de samenwerking tussen beide beleidsvelden. Deze nota werd opgesteld op basis van ervaren knelpunten en het tussentijds inhoudelijk verslag vanuit 11 lopende experimentele projecten wonen-welzijn. Ook deze legislatuur zal de werkgroep Wonen-Welzijn de mogelijke samenwerking rond een aantal beleidsaspecten verder onderzoeken."[50]. De beleidsdomeinen Wonen en Welzijn hebben echter nog geen overleg gepleegd om te komen tot een geïntegreerd beleid rond de aanpassingspremie[51]. Dat maakt overigens geen voorwerp uit van de door de minister aangehaalde nota.

5.1.1 Leeftijdsafhankelijkheid

Op dit ogenblik wordt de grens van 65 jaar gehanteerd als criterium om aanspraak te kunnen maken op een aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen of van het VAPH. Wie jonger is én door het VAPH geregistreerd is, kan bij het VAPH terecht. Wie ouder is dan 65 jaar en vóór die leeftijd niet geregistreerd was bij het VAPH, moet aankloppen bij Wonen-Vlaanderen. Wie dus op bijvoorbeeld 70-jarige leeftijd met een handicap te maken krijgt, wordt uitgesloten van de dienstverlening of premies van het VAPH.

Vlaams minister van Welzijn, Jo Vandeurzen, is zich bewust van die ongelijkheid. In zijn beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2014-2019 lezen we daarover het volgende: "Op dit moment verleent het Vlaams Agentschap voor Personen met een beperking een tegemoetkoming voor hulpmiddelen aan personen met een ernstige of langdurige handicap die vóór hun 65 jaar geregistreerd werden als persoon met een handicap. Voor personen met een beperking wiens beperking optreedt als ze ouder zijn dan 65 jaar is er geen ondersteuning voor hulpmiddelen. Toch zijn hulpmiddelen ook voor hen vaak een noodzakelijke ondersteuning om (langer) in de thuisomgeving te kunnen blijven. We werken stapsgewijs en binnen de budgettaire mogelijkheden aan een leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelenbeleid. Dit hulpmiddelenbeleid wordt gekaderd binnen een 'chronic care' model, een breder zorgconcept waarin thuiszorg, zelfredzaamheidsbevordering en participatie aan de samenleving centraal staan. We maken in het hulpmiddelenbeleid ook werk van meer marktwerking en transparantie voor wat de prijsvorming betreft en richten een efficiënt en kostenbesparend systeem op voor de recuperatie, het uitlenen en het hergebruik van hulpmiddelen.".

[49] Schriftelijke vraag nr. 474 van 16 februari 2016 van Katrien Schryvers aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Levenslang en aanpasbaar wonen – premies.

[50] Schriftelijke vraag nr. 437 van 4 maart 2015 van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, over VAPH – Ondersteuning woningaanpassingen.

[51] Schriftelijke vraag nr. 474 van 16 februari 2016 van Katrien Schryvers aan Liesbeth Homans, Vlaams minister van Wonen, over Levenslang en aanpasbaar wonen – premies.

Bij de creatie van één stelsel waaronder alle ondersteuning valt die te maken heeft met het aanpasbaar maken van een woning om mensen in staat te stellen zo lang mogelijk comfortabel te kunnen blijven wonen, stellen de indieners twee voorwaarden voor waaraan voldaan moet zijn om aanspraak te kunnen maken op een aanpassingspremie.

Het eerste criterium betreft het hebben van een VAPH-erkenning. Het spreekt voor zich dat de zelfstandigheid van mensen met een handicap gebaat kan zijn bij aanpassingen aan de woning. Daarbij is het onbelangrijk hoe oud de betrokkene is.

Het tweede criterium speelt in op het feit dat met de leeftijd ook de kans op gezondheidskwaaltjes en het krijgen van een handicap toeneemt. Oudere mensen vallen bijvoorbeeld gemakkelijker, waardoor ze verwondingen oplopen die kunnen uitmonden in een blijvende bewegingsbeperking van de ledematen. Daarom kan gesteld worden dat wie ouder is dan een bepaalde leeftijd, recht heeft op een aanpassingspremie om de woning aan te passen aan de veranderende behoeften die gepaard gaan met het ouder worden. In onze samenleving waarin de levensverwachting stijgt en mensen langer actief zijn op verschillende vlakken, kan echter de vraag worden gesteld welke leeftijdsgrens gehandhaafd moet en kan worden. Wie vandaag 65 jaar oud is, is immers vaak nog heel gezond, mobiel en zelfs nog druk bezig. 65 is ook niet langer de uiterste pensioenleeftijd. De indieners van de conceptnota zijn dan ook bereid daarover in debat te gaan.

5.1.2 Afstemming van de mogelijke aanpassingen

Zoals uit hoofdstuk 2 van deze conceptnota blijkt, bestaan er niet alleen verschillende premiestelsels die de subsidiëring van woningaanpassingen beogen; voor elk van die premies wordt ook vastgelegd welke specifieke werkzaamheden voor subsidiëring in aanmerking komen. Voor de mensen die hun woning willen aanpassen, creëert dat een verwarrende situatie. Welke aanpassing wordt via welk stelsel gesubsidieerd? Op welke lijst die bij welk premiestelsel behoort, worden de gewenste aanpassingswerken vermeld met het bijbehorende subsidiepercentage? Wie daarop momenteel een duidelijk zicht wil hebben, kan niet anders dan verschillende lijsten van werkzaamheden te consulteren en naast elkaar te leggen.

De indieners van deze conceptnota willen aan deze situatie verhelpen door alle aanpassings- en verbeteringswerkzaamheden die voor subsidiëring in aanmerking komen, op te nemen in één enkele lijst. Dat moet meteen ook toelaten om bepaalde werkzaamheden op elkaar af te stemmen. Aanpassingen aan sanitaire installaties en badkamers worden nu zowel gesubsidieerd via de renovatiepremie, de verbeteringspremie en de aanpassingspremie, als via een tegemoetkoming van het VAPH.

Tot slot zorgt de refertelijst zoals die gehanteerd wordt door het VAPH op dit ogenblik voor een omslachtige procedure en een grote administratieve belasting. Het werken met één enkele lijst kan daar zeker enig soelaas brengen.

5.1.3 Afstappen van absolute inkomensgrenzen

De aanpassingspremie van het VAPH is niet gebonden aan voorwaarden voor het inkomen van de aanvrager. De tegemoetkoming bedraagt het verschil tussen de prijs van de hulpmiddelen die meerkosten inhouden en de basiskosten. Onder basiskosten wordt verstaan: de gemiddelde kostprijs van het vergelijkbare standaardproduct dat een persoon zonder handicap in dezelfde omstandigheden kan gebruiken. De refertelijst vermeldt voor elk hulpmiddel of voor elke aanpassing hoe groot het maximumbedrag van de tegemoetkoming is: dat is het refertebedrag.

Wonen-Vlaanderen stelt daarentegen wel inkomensvoorwaarden. Om aanspraak te kunnen maken op een aanpassingspremie van Wonen-Vlaanderen mag het belastbaar inkomen van de oudere en zijn of haar eventuele partner niet meer bedragen dan 30.060 euro, verhoogd met 1570 euro per persoon ten laste.

Thans geldt voor de aanpassingspremie vanuit Wonen-Vlaanderen een maximum van 1250 euro per onderdeel. Het VAPH heeft de maxima die het terugbetaalt opgenomen in de refertelijst. Tevens vraagt Wonen-Vlaanderen de voorlegging van facturen voor een bedrag van ten minste 1200 euro (inclusief btw).

Bij een oefening tot harmonisering van de verschillende stelsels zullen keuzes gemaakt moeten worden. Een volledige terugbetaling voor iedereen die een aanpassing nodig heeft, heeft alleszins aanzienlijke financiële implicaties.

Niet alleen het feit dat nu bepaalde premies rekening houden met het inkomen, en andere niet, maar ook dat de inkomensgrenzen nu zeer absoluut zijn, wordt vaak als onrechtmatig aangevoeld. De indieners van deze conceptnota menen dat het aangewezen is te onderzoeken op welke manier aan die onrechtvaardigheid kan verholpen worden zonder dat het recht op zorggerelateerde tegemoetkomingen zou gehypothekeerd worden. De invoering van een systeem met meerdere inkomensgrenzen (taperingsysteem) wordt daarbij als een van de te onderzoeken pistes naar voren geschoven.

Door in een eerste fase de terugbetaling voor de laagste inkomensschaal al gelijk te stellen met de tegemoetkoming van het VAPH, wordt zeker ook een verdere stap in harmonisering gezet.

Katrien SCHRYVERS
Vera JANS
Griet COPPE
Valerie TAELDEMAN
Cindy FRANSSEN
Sonja CLAES

BIJLAGE:

Aantal personen per hulpmiddel in de refertelijst van het domein Wonen die in 2016 een tegemoetkoming hebben ontvangen

Aantal personen per hulpmiddel in de refertelijst van het domein Wonen die in 2016 een tegemoetkoming hebben ontvangen

In dit overzicht komen ook referteklassen voor die in het verleden werden aangepast of geschrapt. Dat komt doordat personen die voor die hulpmiddelen in het verleden een goedkeuring hebben gekregen, nog recht hadden op de toegekende tegemoetkoming. Hoewel sommige benamingen van referteklassen in deze lijst zeer sterk op elkaar lijken, zijn er toch verschillen waardoor ze leiden tot verschillende tegemoetkomingen. Daarom zijn die referteklassen afzonderlijk in de lijst opgenomen.

Referteklasse	**Aantal personen met een tegemoetkoming**
aangepaste bediening van het systeem (omgevingsbediening)	32
aanpassen bestaand toilet/plaatsen aangepast toilet (bestemmingswijziging bestaande ruimte)	13
aanpassen bestaand toilet/plaatsen aangepast toilet (bijbouwen badkamer)	9
aanpassen bestaand toilet/plaatsen aangepast toilet en afbraakwerken	171
aanpassing bediening automatische deuropener of garagepoortopener (omgevingsbediening)	7
aanpassing bediening elektrificatie rolluiken of gordijnopeners (omgevingsbediening)	3
aanpassing bediening hoog-laagverzorgingsbed of hoog-laagbed-in-bedsysteem (omgevingsbediening)	3
aanpassing bediening noodoproep, beloproep, stopcontacten (omgevingsbediening)	12
aanpassing bediening thermostaat (omgevingsbediening)	1
aanpassing bediening verlichting circulatieruimte (onder andere gang) beneden (omgevingsbediening)	3
aanpassing bediening verlichting circulatieruimte (onder andere gang) boven (omgevingsbediening)	2
aanpassing bediening verlichting leefruimte (keuken en living) (omgevingsbediening)	7
aanpassing bediening verlichting slaapkamer (omgevingsbediening)	6
aanpassing keukenkasten	33
aanpassing woning (lift) (oudimb)	1
aanpassing woning (traplift) (oudimb)	10
aanpassing/vervanging keukenkasten	13
aanvullende trapleuning	151
andere aanvullende uitrusting	7
andere aanvullende uitrusting woning (uitgezonderd losse elementen en gadgets)	51
andere gadgets	2
andere verbouwingen	112
automatische deuropener	97
automatische garagepoortopener	3
automatische garagepoortopener (uitgezonderd bij nieuwbouw)	152
babyfoonzender bij signaleringssysteem voor doven	41
badkamer	263
badplank	1
badstoel met positioneringsvoorzieningen	37
bestemmingswijziging: inrichten badkamer in bestaande ruimte	25

bijbouwen badkamer	14
circulatieomgeving (onder andere gang)	179
drempelbruggen	232
eenvoudige zender	1
eenvoudige zender: statieven en houders	1
elektrificatie rolluiken	1
garage	7
gesloten oplossing verticale circulatie boven 1,80 m snelheid ≤0,15 m/s	25
handgrepen – beugels	1406
hellingbanen	178
herstellingskosten automatische deuropener	35
herstellingskosten kokerlift	48
herstellingskosten plateaulift	34
herstellingskosten traplift	504
in de hoogte verstelbaar werkvlak	11
in de hoogte verstelbare gootsteen	11
kokerlift	31
leefruimte (keuken en living)	70
lichtflitssysteem	5
mobiel signaleringssysteem	21
onderhoudscontract plateaulift of kokerlift	83
onderhoudscontract traplift	433
onderhoudscontract traplift, plateaulift of kokerlift	383
onderhoudskosten gesloten oplossing voor verticale circulatie boven 1,80 m	1
onderhoudskosten voor kokerlift	214
onderhoudskosten voor plateaulift	68
onderhoudskosten voor traplift	1659
onderrijdbaar werkvlak	43
onderrijdbare gootsteen	30
onderrijdbare/onderzitbare wastafel (bestemmingswijziging bestaande ruimte)	13
onderrijdbare/onderzitbare wastafel (bijbouwen badkamer)	7
onderrijdbare/onderzitbare wastafel en afbraakwerken	50
ontvangers en andere randapparatuur (omgevingsbediening)	33
oprijgoten	65
parlofonieoplossing met aangepaste bediening	5
plaatsen inloopdouche (bestemmingswijziging bestaande ruimte)	25
plaatsen inloopdouche (bijbouwen badkamer)	9
plaatsen inloopdouche en afbraakwerken	243
plateaulift	25
ringleiding	3
signaleringssysteem	184
slaapkamer	97
standalone omgevingsbedieningssysteem: statief en houder	28
standalone omgevingsbedieningssysteem: zender	33
statieven en houders voor smartphone of tablet	7
toegang tot woning	112
aanpassen toegangsdeur	19

aanpassen toegangsdeur (bestemmingswijziging bestaande ruimte)	13
toilet	3
toiletruimte	47
toiletverhoging	3
traplift	579
uitschuifbaar werkvlak	22
verbouwingen sanitair	514
verzorgingstafel (inclusief onrusthekken)	25
verzorgingstafel in hoogte verstelbaar	10
verzorgingstafel zonder hoogteverstelling	12
zender geïntegreerd met rolstoelbesturing afneembaar voor standalone	7
zender geïntegreerd met rolstoelbesturing niet afneembaar	5
zender geïntegreerd met rolstoelbesturing: schakelaars, joystick enzovoort en bijbehorende statieven	2
zender geïntegreerd met rolstoelbesturing: statieven en houders	1
zender standalone aanraakscherm: koppeling rolstoelbesturing	2
zender standalone via schakelaars (scanning)	11
zender standalone via schakelaars: koppeling rolstoelbesturing	1
zender standalone via schakelaars: schakelaars, joystick enzovoort en bijbehorende statieven	8
zender standalone via schakelaars: statieven en houders	7
Totaal	**9226**